

Dals «spinuchels» als purs etablids

L'exempel dals trais pèrs-pioniers da bio èn 1200 purs e puras suandads

■ (anr/vi) Avant 20 onns han ins fundà «bio suisse». Ils emprims purs che han fatg part da questa organisaziun han ins tegnì per «spinuchels». Oz valan els sco pioniers. Ils purs da bio gaudan ina buna reputaziun. L'uniun ch'ins ha fundà l'emprim da settember 1981 en il hotel «Viktoria» a Basilea aveva in num cumplitgà. Numnadain: Associaziun da las organisaziuns svizras d'agricultura biologica. Pli tard èn ins sa cunvegni da duvran il num «bio suisse». Avant la fundaziun devi pliras pitschnas uniuns d'agricultura biologica. Quellas han ins vulì unir sut in tetg per pudair introducir in label comunabel, la uschenunada «Knospe». Impurtant era plinavant dad etablir normas per l'entir pajais.

Influenza sin subvenziuns

L'emprim han ins anc ris sur dals «purs da bio». Cunzunt tar las organisaziuns agraras etablidas. En ina cumissiuun federala han ins perfin ponderà, sch'ins na duess betg proponer al cussegl federal da scumandar da duvran il pled «biologic» en cumbinaziun cun victualias. Ils uffizis federals fachevan resistenza massiva cunter l'agricultura biologica.

La dinamica dals purs da bio ed il squitsch dals consumers han dentant influenzà fermamain la politica da subvenziuns dals ultims vegn onns. Il 1998 è l'ordinaziun federala per la produczion biologica ida en vigur. Per questa ordinaziun han ins duvrà per gronda part las medemas directives sco «bio suisse».

Bleras filosofias – in tetg

Ushè units sco quai ch'i para, n'eran ils purs da bio betg adina. La gruppa da producents enturn Hans e Rosa Müller dal Möscherberg na gievan l'entschatta betg perina cun l'associaziun tetgala. Il pèr dal Möscherberg, cun lur scola da puras, ha fatg suenter la segunda guerra mundiala lavur da pionier sin il champ da l'agricultura natirala. L'influenza da Müller gieva a sias uras schizunt sur ils cunfins svizzers ora.

Oz sa mussi ch'igl è stà prudent da reunir las differentas gruppas da purs. En l'exteriur exista anc adina ina confusiuun cun labels biologics da tuttas sorts. Cun la «Knospe» svizra perencunter ha «bio suisse» pudì crear ina marca renconuschida. La Svizra è il sulet pajais en l'Europa che ha pudì reunir ils purs da bio cun differentas filosofias sut il medem tetg.

Pli simpel en il Grischun

Bio suisse unescha radund 5800 manaschis purils. 1200 da quels sa chattan en il Grischun. L'administratur da l'uniun *Christof Dietler* di ch'il Grischun saja cun 42 pertschient manaschis da bio il leader en Svizra. Suenter vegnia ditg nagin e lura pir il chantun Glaruna cun ina procentuala da 22 pertschient. En tut la Svizra muntia la procentuala a 9 en fin 10 pertschient.

Per l'ina hajan ils purs grischuns midà uschè svelto lur produczion pervi dals pajaments directs. Per l'autra haja quai da far cun las estructuras. En manaschis da pasculaziun, sco quai ch'i dat

blers en las muntognas, saja quai pli simpel da midar vi sin la produczion biologica. Manaschis en l'Engiadina p. ex. na hajan betg da sbatter uschè ferm cunter mal-sognas u bulieus e sajan perquai main avisads sin pesticides. In pumicultur u in pur da legums en la Bassa haja en quel regard bler pli gronds problems. En il Grischun existian era be paucas purarias cun ina produczion fitg intensiva, p. ex. da giaglinas u pors.

Bio: Premissa per carriera politica

Che la produczion biologica è s'establida uschè svelto en il chantun da muntogna po er avair da far cun cusseglier naziunal *Andrea Hämmerle*, pss. El è stà in dals emprims purs da bio. En il fratemp hai anc dà dus novs cussegliers naziunals grischuns ch'èn sa convertids tar la produczion biologica: *Hansjörg Hassler*, pps e *Walter Decurtins*, pcd. Vegni forsà anc in di adaquella ch'igl è premissa ch'ins produceschia a moda biologica, sch'ins vul sco pur far carriera politica?

Adina cun las dunnas

Tar ils pioniers e las pionieras da l'agricultura biologica en il Grischun tutgan trais pèrs. I sa tracta da *Georg* e *Julie Stoffel*, *Chasper* e *Seraina Roner*, *Ueli* ed *Ursula Hauenstein*. Da gronda impurtanza è era stà *Paul Urech*. El è cussegliader dal chantun ed ha gia baud chapì che la puraria biologica muntia ina schanza. Sper sia lavur sco cussegliader è el s'engaschà tar l'organisaziun bio suisse. La secziun grischuna da bio suisse è vegnida fundada pir il 1992. Avant facheva mintga pur grischun che produciva tenor «directivas biologicas» part d'ina da las differentas associaziuns d'ordaiifer. Perquai n'èsi betg segir, sche la glista dals pioniers e las pionieras grischuns è completa cun quests trais pèrs.

Il Grischun è il chantun pionier davart la produczion biologica ed ils manaschis purils porschan er dablars products biologics.